

Faktablad: Klädskolan

I det här faktabladet får du följa alla steg i tillverkningen av ett klädesplagg, från framtagning av textilfibrer till ett färdigt klädesplagg. Faktabladet tar även upp vad som händer med klädesplagget när det lämnats in för återbruk/återvinning.

faktablad

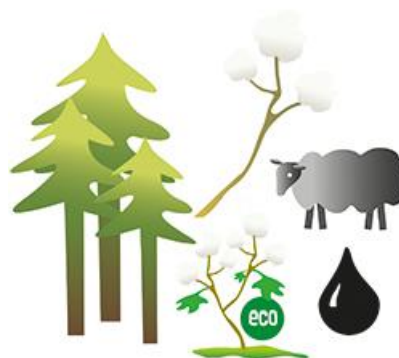

Till detta faktablad hör en bilaga som berättar mer om de olika stegens påverkan på miljön: [bilaga om klädernas miljöpåverkan](#)

1. Råvaror till textila material

Kläder är gjorda av många olika typer av material. Exempel på vanliga material är bomull, linne, ylle, viskos och polyester. Tyger består ofta av en blandning av två eller flera textilfibrer.

Ett textilt material sorteras in efter om de är konstgjorda eller naturliga, samt efter om råvaran till fibrerna kommer ifrån växter, djur eller olja.

Naturfibrer

Naturfibrer är fibrer som kommer från naturen. Bomull, lin och silke har använts av oss människor i flera tusen år för att spinna trådar och tillverka kläder. Naturfibrer kan komma från växter, såsom bomull och lin, eller från djur som ull och silke. Naturfiberns utseende och egenskaper varierar mycket beroende på dess ursprung. Exempelvis är en bomullsfiber mellan en till sex centimeter lång medan en silkesfiber kan vara flera hundra meter lång.

Konstfibrer

Fibrer som tillverkas på konstgjord väg genom kemiska processer kallas konstfibrer. Råvaran till konstfibrer kan komma från skog och andra cellulosebaserade råmaterial eller från olja. Om fibrer kommer från cellulosebaserade råmaterial kallas de för regenatfibrer och om de kommer från olja för syntetfibrer.

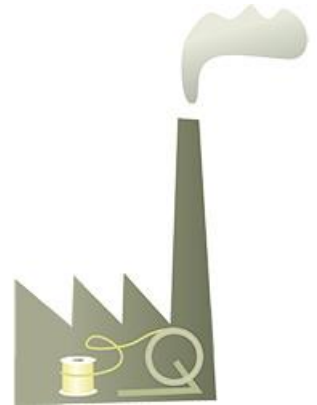
Cellulosa kan framställas av flera olika naturmaterial exempelvis bambu, gran och eukalyptus. Vanliga cellulosebaserade material är viskos och lyocell.

Syntetfibrer kommer nästan alltid från fossil olja som inte är förnybar. Syntetfibern blandas ofta med andra material eftersom den är både stark och färgbeständig. Vanliga textila syntetmaterial är polyester, polyamid och akryl.

2. Trådtillverkning

Naturfibrer behöver först kardas för att rensas och få fibrerna parallellt placerade. Därefter kan fibrerna spinnas samman till trådar. Desto längre fibrer desto finare och hållbarare tråd kan spinnas.

Regenat- och syntetfibrer kan antingen spinnas till trådar på samma sätt som naturliga fibrer eller användas som filament. När blandmaterial ska tas fram är det vanligt att olika fibrer blandas under kardningen.

3. Tygtillverkning

När tråden är spunnen, vävs eller stickas den till tyg som kan bli till kläder. Vävning går till så att två trådsystem som kallas för *varp* och *väft* vävs samman med varandra. Stickat tyg tillverkas genom att tråd/garn sammanbinds i öglor med varandra. Förr i tiden användes vävstolar och det stickades för hand. Men idag är kraven på effektivitet höga så tyger stickas eller vävs nästan alltid i stora maskiner. En modern stickmaskin kan sticka upp emot 300 m² per timme.

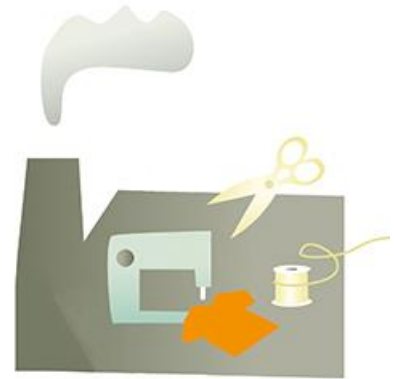
4. Infärgning/blekning/beredning

För att kläder ska få färg behöver de färgas. Infärgningsprocessen kan ske i samtliga tillverkningssteg. Det vanligaste är att infärgning sker när tyget är tillverkat. Behandlingar för att få olika egenskaper på klädesplagg, exempelvis vattenavvisning och skrynkelfri behandling, sker oftast på vävarna. Tvätteffekter och tryck läggs oftast till i sista steget, vid plaggtillverkning.

5. Klädtillverkning

När tyget är tillverkat så går det vidare till sömnadsfabriker där tyget skärs ut efter mönsterdelar. För att sy ihop ett färdigt plagg behövs förutom tyg även olika typer av accessoarer exempelvis tråd, knappar, dragkedjor och etiketter. Dessa köps in från olika leverantörer. I fabriken så syr ofta flera textilarbetare var sin del av plagget, exempelvis ärmar eller kragar. När ett plagg är klart så kontrolleras det och packas innan det transporteras vidare. Idag produceras nästan inga kläder i Sverige utan den största delen sys i länder där lönerna är betydligt lägre.

6. Klädförsäljning

Beroende på var i världen kläderna tillverkats skickas de färdigsydda kläderna med båt, tåg, lastbil eller flyg till lager och butiker. Nästan 80% av alla kläder som säljs i Sverige tillverkas utanför EU och största importen sker från Asien.

Idag säljs kläderna främst via butiker och internethandel. I Sverige köper vi i snitt 10 kg kläder per person och år, eller 1,8 plagg i månaden.

7. Klädanvändning

Eftersom vi köper stora mängder kläder varje år blir många kläder hängande i garderober och ungefär en tredjedel används aldrig.

Av det vi köper slängs nästan 8 kg i soporna. Av dessa är 5 kg fullt användbara kläder. Vi lämnar också ungefär 3 kg kläder per person till välgörenhetsorganisationer varje år.

8. Återanvändning och återvinning

Idag går det inte att lämna in kläder för återvinning till kommunal insamling (med undantag för någon enskild kommun). Det är privata eller ideella aktörer som tar hand om skänkta kläder exempelvis Myrorna och Humanbridge. Företaget I:co samlar in kläder i butiker hos flera av de stora kedjorna. De kläder som samlas in sorteras normalt efter följande kategorier:

- Kläder som går att sälja på secondhandbutiker i Sverige. Ca 20% tillhör denna grupp.
- Kläder som går att sälja i andra länder, ofta utvecklingsländer i Afrika. Drygt 70% exporteras till andra länder, och 55% återanvänds sedan i utlandet.
- Kläder som är trasiga, smutsiga eller inte kan säljas går till förbränning eller används till trasor, stoppning och isolering. Idag är det en väldigt liten andel av trasiga kläder som blir till nya fibrer eftersom tekniken för att sortera och återvinna kläder fortfarande är under utveckling. Företag som arbetar med att sortera begagnade kläder uppskattar att endast 0,1 % av de kläder som samlas in återvinns till nya fibrer.

